

POHJOIS-SUOMEN
KESKUSKALANVILJELYLAITOS
TAIVALCOSKI

Kalataloudellisen tutkimustoimiston

TIEDONANTOJA

N:o 4

Joulukuu 1961

Maataloushallitus, Mariankatu 23, Helsinki

Kalataloudellisen tutkimustoimiston tiedonantoja

N° 4

joulukuu 1961

Euroopan taloudellisen komission maatalouskomitea (Economic Commission for Europe, Committee on Agricultural Problems) on pyytänyt selostuksen FAO:n kalastusosastolta kalatalouden nykyisestä kehityssuunnasta Euroopassa. Koska tätä myös meidän maamme kannalta tärkeätä, 17.10.1961 monistettua mietintöä on saatavissa vain hyvin rajoitetusti, on se kalataloudellisessa tutkimustöissä kokonaisuudessaan suomennettu alkuperäisestä englanninkielisestä monisteesta ja esitetään tutkimustoimiston tiedonantojen tämänkertaisessa numerossa sellaisenaan.

Jakelu:
RAJOITETTU
AGRI/ 185
17. lokakuuta 1961
Alkuperäinen: Englan-
ninkielinen

EUROOPAN TALOUDELLINEN KOMISSIO

MAATALOUSKOMITEA

Kolmastoista istunto

Väliaikaisen esityslistan kohta 7.

KALATALOUDEN KEHITYSSUUNTA EUROOPASSA

TIEDONANTO

Maatalouskomitea ei ole tähän mennessä käsitellyt työohjel-
massaan kalatalouden kehitystä. Sihteeristö oletti kuitenkin, et-
tä tämän komitean tapainen virkakunta, jonka tulee huolehtia
elintarvikehankinnoista, olisi kiinnostunut kalamarkkinoista ja
niihin liittyvistä kysymyksistä. Tämän vuoksi se pyysi FAO:n ka-
lastusosastoa valmistamaan tämän tutkielman komiteaa varten. On
komitean asia päättää mietinnön parhaasta käyttötavasta.

KALATALOUDEN KEHITYSSUUNTA

EUROOPASSA

Sivu

SISÄLTÖ

I.	KALANSAALIIN MÄÄRÄ JA ARVO	6
	Kokonaissaalis	6
	Saaliin kokonaisarvo	6
	Saalis lajiryhmittäin	7
	Eri maiden saaliin määrä	7
	Saaliin arvo maittain	7
	Eri maiden tuotanto	8
	Eurooppa	8
	Norja	8
	Tanska, Länsi-Saksa, Islanti	8
	Yhdistetty kuningaskunta	9
	Ranska, Espanja, Portugali	9
	Suomi, Ruotsi, Hollanti	10
	Italia	10
	Puola	10
	Belgia, Irlanti	11
	Neuvostoliitto	11
	Kalastajien lukumäärä	11
	Viimeaikainen kehitys	11
II.	HYVÄSIKÄYFTÖ	13
	Yleistä	13
	Tuore kala	13
	Jäädyltetty kala	14

	Sivu
Yleistä	14
Jäädetyt pohjakalan fileet	14
Jäädetyt silli	15
Muu jäädetyt kala	15
Puolivalmistekala	15
Yleistä	15
Suolattu silli ja sardiini	16
Kapakala	16
Suolattu pohjakala	16
Kalasäilykkeet	17
Yleistä	17
Silli-, sardiini- ja anjovissäilykkeet	18
Tonnikala- ja makrillisäilykkeet	18
Kalajauho ja -utteet	18
Viimeaikainen kehitys	19
III. KAUPPA	20
Yleistä	20
Tuore, jäähdytetty ja jäädetyt kala	20
Puolivalmistekala	22
Suolattu pohjakala	22
Suolattu silli	22
Kapakala	23
Kalasäilykkeet	23
Kalajauho ja -utteet	24
Viimeaikainen kehitys	25
IV. KALASTUSPOLITIIKKA	26
Yleistä	26
Yritykset tuotannon lisäämiseksi ja markkinoin- nin tehostamiseksi	27
Toimenpiteet kaupallisten esteiden vähentämiseksi	29
Uusia avustusmuotoja ja suojaavia toimenpiteitä	30

	Sivu
Kalatalouden kehittämissuunnitelmat	30
Kalastusrajoitukset	31
Multilateraaliset neuvottelut	32
TAULUKOT	33- 41

I. KALANSAALIIN MÄÄRÄ JA ARVO

Kokonaissaalis

Vaikka maapallon kalastuksen tuotanto lisääntyi edelleen vuoden 1960 aikana, mikä johtui pääasiassa kalastustoiminnan laajenemisesta Perussa, Neuvostoliitossa ja Japanissa, pienenevät Euroopan maiden saaliit jossain määrin. Euroopan kokonaissaalis oli noin 7.890.000 tonnia, mikä määrä on suunnilleen 2 % vähemmän kuin vuonna 1959 (kts. taulukko 1).

Taulukko 2 osoittaa, että Euroopan tuotanto on itse asiassa pysynyt muuttumattomana viimeiset seitsemän vuotta ja sen osuus maapallon kokonaissaaliissa on jatkuvasti laskenut. Vuonna 1948 lähes kolmas osa koko saaliista tuotettiin Euroopassa. Vuonna 1960 tämä suhde oli vain hiukan yli yksiviidettäosaa. Tämä kehitys johtuu pääasiassa lisääntyneestä uusien kalastusalueiden valtauksista muissa osissa maapalloa. Kasvava tietoisuus kehitysmaissa näiden meri- ja sisävesikalastusresurssien arvosta on antanut vauhtia tälle kehitykselle ja ollut omiaan aiheuttamaan käytännöllisiä toimenpiteitä kalatalouden kehittämiseksi. Kalatalouden erilainen kasvunopeus kehittyvissä ja kehittyneissä maissa kuvastuu myös kehittyneiden maiden primäärituotantoalojen laajentumisen hidastumisessa.

Saaliin kokonaisarvo

Vaikka Euroopan kokonaissaaliin määrä laski vuonna 1960, sen arvo nousi. Kalastajatasolla saadun saaliin arvo on arvioitu noin 860 miljoonaksi dollariksi (USA). Korkeammat keskihinnat johtuivat ensisijassa vähäarvoisten kalalajien pienentyneestä osuudesta useimpien Euroopan maiden saaliissa.

Saalis lajiryhmittäin

Erittely lajiryhmittäin (taulukko 3) osoittaa, että turskan ja siihen verrattavien lajien (kolja, kummeliturska jne.) sekä sillikalojen (silli, sardiini, sardelli) osuus on yhteensä noin kaksi kolmasosaa Euroopan saaliista.

Näiden kahden ryhmän tuotannossa esiintyy huomattavia vuotuisia vaihteluita, mitkä kuvastuvat Euroopan kokonaissaaliissa. Vuonna 1960 turskan ja sen sukuisten lajien tuotanto oli noin 2.77 milj. tonnia eli hiukan yli vuoden 1959 saaliin. Tulos sillin kalastuksesta oli jälleen, kuten edellisinäkin vuosina, epätyytyttävä. Tämän ryhmän tuotto oli 2.37 milj. tonnia, mikä on miltei 8 % vähemmän kuin vuonna 1959.

Eri maiden saaliin määrä

Euroopan maiden suurimmat kalantuottajat vuonna 1960 olivat saaliin määrän mukaisessa järjestyksessä: Norja, Espanja, Yhdistetty kuningaskunta, Tanska (ml. Färsaaret), Länsi-Saksa, Ranska ja Islanti (kts. taulukko 4). Jokainen näistä maista tuotti yli 500.000 tonnia kalaa, joskin - Espanjaa ja Ranskaa lukuunottamatta - tuotanto oli pienempi kuin vuonna 1959. Euroopan tuottajamaiden keskuudessa Espanja ja Ranska kiipesivät vuonna 1960 kolmanelta ja seitsemänneltä tilalta toiseksi ja kuudenneksi.

Niiden maiden ryhmässä, jotka tuottivat alle 500.000 mutta enemmän kuin 100.000 tonnia, ainoastaan Puolan ja Portugalin saalis osoitti huomattavampaa lisäystä vuodesta 1959. Saaliit laskivat Hollannissa, Ruotsissa ja Italiassa. Alle 100.000 tonnia tuotaneissa maissa havaitaan lisäystä Belgiassa ja Irlannissa.

Saaliin arvo maittain

Saaliin arvon mukaan laskettuna Ranska oli vuonna 1960 en-

simmäisenä saatuaan noin viidennen osan Euroopan maiden saaliin kokonaisarvosta. Seuraavina järjestyksessä olivat Englanti, Espanja ja Norja.

Eri maiden tuotanto

Eurooppa

Norja

Norja oli eräs niistä maista, jotka erikoisesti kärsivät sillikalastuksen epäonnistumisesta. Vuosina 1954-58 sillisaaliin ollessa yli 60 % kokonaissaaliista, vuoden 1960 keskiarvona laskien tämä suhde oli alentunut 40 prosenttiin. Turskan ja sen sukuisien lajien saalis oli myös yli 50.000 tonnia pienempi kuin vuonna 1954. Vaikka muiden kalalajien saaliit olivatkin tyydyttäviä, huonot tulokset sillin ja turskan kohdalla aiheuttivat huomattavan vähenemisen kokonaistuotannossa. Tämän vaikutus rahatuloihin korvaantui jossain määrin sillä, että kalastajat saivat aikaisempaa korkeammat hinnat kaikista myymistään kalalajeista. Keskimääräinen hinnan nousu oli noin 7 prosenttia.

Tanska, Länsi-Saksa, Islanti

Sillisaaliiden väheneminen vaikutti alentavasti kokonaistuotantoon Tanskassa, Länsi-Saksassa ja Islannissa. Näin tapahtui siitä huolimatta, että näiden maiden turskan kalastus - päinvas-
toin kuin Norjassa - oli tuottoisampaa kuin edellisenä vuonna. Tanskassa ja Länsi-Saksassa sillin kalastus on perinteellisesti tuottanut yli kolmanneksen kokonaistuotannosta. Islannissa sillisaaliin merkitys oli aikaisemmin vähäisempi. Esim. vuosina 1954-1958 sen osuus oli keskimäärin vain 17 % kokonaistuotannosta. Vuonna 1959 sillisaaliit olivat kuitenkin ennätysmäisen runsaat, yhteensä 183.000 tonnia, mikä oli melkein 30 % kokonaistuotannosta.

Vuonna 1960 Islannin sillisaalis oli 46.000 tonnia pienempi. Myös Länsi-Saksan ja Tanskan tuotanto aleni huomattavasti (edellinen 16 ja jälkimmäinen 32 %).

Kalastajien saama keskihinta pysyi näissä kolmessa maassa vakaana koko vuoden osoittaen hieman nousevaa suuntaa, koska tarjonta oli pienempi. Länsi-Saksassa avomerikalastajien saama keskihinta sillihuutokaupassa nousi kohtalaisesti; turskaa lukuunottamatta yleisten pohjakalojen hinnat nousivat huomattavasti. Tanskassa keskihinnat olivat korkeampia, koska suurin osa saaliista oli ihmisruoaksi käytettävää kalaa. Islannissa hinnat pysyivät vakaina lukuunottamatta kalaöljy- ja kalajauhoteollisuuteen käytettävää kalaa. Tämä johtui kalajauhomarkkinoiden vaikeuksista.

Yhdistetty kuningaskunta

Englannin kalansaaliit olivat vuonna 1960 pienimmät viiteen toista vuoteen, yhteensä 924.000 tonnia. Turska- ja sillituotanto yhteensä oli 60.000 tonnia pienempi kuin vuonna 1959. Suurimmaksi osaksi näistä kahdesta kalalajista johtui kokonaistuotannon vähentyminen, joskin saaliit pienenevät myös muiden lajien, kuten kampe- loiden, paltaiden, kielikampeloiden ja äyriäisten osalta. Ainoastaan nilviäisten tuotanto oli edellistä vuotta suurempi, Joidenkin lajien kohdalla kalastajille maksetut hinnat nousivat hieman, mikä johtui pienentyneestä tarjonnasta.

Ranska, Espanja, Portugali

Saaliit Ranskassa, Espanjassa ja Portugalissa osoittivat huomattavaa lisääntymistä, mikä johtuu lähinnä tuottoisasta turskan kalastuksesta. Espanjalle ja Portugalille tämä merkitsi käännöstä laskusuunnasta, mikä alkoi vuonna 1957. Sardiinin ja sardelin saaliit näissä maissa olivat, samoinkuin nilviäistenkin, edel-

lisen vuoden tasoa korkeammalla. Yksin Espanjassa tavallisten nilviäisten tuotanto oli melkein 60.000 tonnia suurempi kuin vuonna 1959. Tärkeimmistä kaloista ainoastaan piikkimakrillin saalis näissä kahdessa maassa osoitti laskua.

Saaliiden kokonaisarvo laski kaikissa näissä kolmessa maassa.

Suomi, Ruotsi, Hollanti

Suomessa, Ruotsissa ja Hollannissa silli on tärkein pyydystetty laji. Kahdessa ensiksi mainitussa sillituotanto pysyi vuoden 1959 tasolla. Hollannissa se laski yli 12.000 tonnia. Lisääntyneet nilviäissaaliit korvasivat suurimmalta osalta tämän laskun ja painomäärältään kokonaistuotos oli suurempi kuin vuonna 1959. Ruotsissa huono talviturskan saalis länsirannikolla oli syynä kokonaisuoliin pienentymiseen.

Kalastajien saamat keskihinnat näissä kolmessa maassa nousivat hieman vuoden kuluessa, varsinkin Hollannissa.

Italia

Italian tuotanto vuonna 1960 oli hieman alle vuoden 1959 määrän, koska turskan sardiinin ja tonnikalan saaliit olivat pienempiä. Useimpien lajien kohdalla maalla maksetut hinnat olivat aikaisempaa korkeammat.

Puola

Puolassa jatkui avomerikalastuksen lisääntyminen vuonna 1960. Kokonaistuotanto oli 184.000 tonnia, mikä oli yli 13 % enemmän kuin vuonna 1959. Lisäys johtui pääasiassa Pohjois-Atlantin turskasta. Sillin tuotanto pysyi edellisen vuoden tasolla.

Belgia, Irlanti

Belgiassa johtivat aikaisempaa suuremmat turskasaaliit kokonaistuotannon lisääntymiseen. Irlannissa lisääntyivät silli- ja nilviäissaaliit.

Neuvostoliitto

Neuvostoliitto kuuluu niiden maiden ryhmään, jotka ovat nopeimmin laajentaneet kalatuotantoaan vuoden 1950 alusta lukien. Keskimääräinen vuotuinen saaliin lisäys viime kymmenvuotiskautena on ollut yli 130.000 tonnia. Vuoden 1960 saalis oli melkoisesti yli 3.000.000 tonnia. Täten saavutti Neuvostoliitto neljännen sijan maapallon johtavien kalastusmaiden joukossa. Sillit ja sen sukulaiset muodostivat yli kolmannen osan kokonaissaaliista. Seuraavalla tilalla, joskin huomattavasti silliä jäljessä, olivat turska ja sen sukulaiset. Huomioonottaen viimeaikaisen suuntauksen näyttää kuitenkin turskan ja sen sukuisten kalojen saaliin lisääminen olleen nopeinta samalla kun sillin kalastusintensiiviteetti on pysynyt suunnilleen viime vuosien tasolla.

Kalastajien lukumäärä

Ammattikalastajien lukumäärä Euroopassa näyttää muuttuneen hyvin vähän vuonna 1960. Ainoa huomattavampi lisäys oli Puolassa ja Espanjassa. Sitä vastoin Ranskassa, Portugalissa, Islannissa, Ruotsissa ja Länsi-Saksassa kalastajien lukumäärä on ilmoitettu pienemmäksi kuin edellisenä vuotena.

Viimeaikainen kehitys

Pyynnin tulokset vuoden 1961 ensimmäisellä puoliskolla eivät olleet kovinkaan suotuisia useimmissa Euroopan maissa. Länsi-Euroopan tärkeimmät tuottajat, Norja, Islanti ja Yhdistetty kuning-

gaskunta pyydystivät vähemmän kalaa kuin vastaavana aikana vuonna 1960.

Erityisesti Norjan talvisillikalastus epäonnistui lähes täydellisesti lisäten vielä yhden epäonnistuneen kauden huonojen saaliiden sarjaan viimeisinä vuosina. Koska kalastajia tällä kerralla varoitettiin jo etukäteen, olivat sijoitukset kalastukseen suhteellisen pidättyviä ja taloudelliset seuraamukset vastaavasti vähemmän vakavat kuin aikaisemmin. Myöskin muiden kalalajien, mm. turskan saaliin lisääntyminen vähensi jossain määrin sillinpyynnin epäonnistumisen vaikutusta kalastuksen kokonaistuotokseen.

Islannissa tuotanto oli arviolta 10 % pienempi kuin vuoden 1960 ensi puoliskolla. Aleneminen johtui erikoisesti pienentyneistä turskan, koljan ja kuninkaankalan saaliista. Etelärannikolla sillisaaliit paranivat kesäkuun lopulla ja ilmoitettiin, että ne olivat 50 % runsaammat kuin edellisenä kautena. Edellytykset sillin kesäkalastukselle näyttivät erinomaisilta, koska oli havaittu suuria silliparvia maan pohjois- ja itärannikoilla.

Yhdistetyssä kuningaskunnassa pienentyneet turskasaaliit ~~alensivat~~ kokonaistuotantoa.

Kaikissa kolmessa Länsi-Euroopan päätuotantomaisissa kalastajille maksetut hinnat olivat korkeampia kuin edellisenä vuonna.

Huonot tulokset sillin pyynnissä ja siihen liittyvä huomattava tappion vaara aikaansaiivat Länsi-Saksassa sen, että sillin kalastuslaivastoa vähennettiin noin 20 % vuonna 1961. Seurauksena tästä oli, että saaliit vuoden ensi puoliskolla olivat huomattavasti pienemmät kuin edellisenä vuonna. Ruotsalaiset ja tanskalaiset kykenivät lisäämään myyntiään Länsi-Saksan satamissa täyttäen aukot markkinoilla. Skandinaavisten kalastajien saamien hintojen ilmoi-

tettiin olleen kohtalaisen korkeita.

Maat, joissa tuotanto lisääntyi vuoden 1961 ensi puoliskolla, olivat Tanska, Hollanti ja Italia. Kahdessa ensiksimainitussa maassa lisäystä tapahtui sillisaaliin vähenemisestä huolimatta. Italiassa avomeri- ja rannikkokalastuksen tuotannon ilmoitettiin olevan miltei 25 % suuremman kuin vuonna 1960.

II. HYVÄKSIKÄYTTÖ

Yleistä

Vuonna 1960 suunnilleen 36 % Euroopan kalansaaliista myytiin tuoreena. Tämä suhdeluku oli jonkun verran korkeampi kuin vuonna 1959. Loput jalostettiin joko ihmisten käyttöön tai teollisuustarkeituksiin. Ihmisravinnoksi käytetty määrä viimeainituista jakaantui seuraavasti: Pakasteet 11 %, puolijalosteet 20 % ja kalasäilykkeet 6 %. Vuoteen 1959 verrattuna oli jäädytykseen ja säilyketeollisuuteen käytetty kalamäärä lisääntynyt ja puolisäilykkeisiin sekä kalajauhoteollisuuteen käytetty vähentynyt.

Tuore kala

Tuoreen kalan kulutus vaihteli suuresti eri maissa. Esim. Yhdistetyssä kuningaskunnassa, Italiassa ja Irlannissa yli 80 % saaliista markkinoitiin tuoreena, Islannissa ja Norjassa sitävastoin vain 10 %. Kaikenkaikkiaan tuoreen kalan kulutus Euroopassa nousi vuonna 1960. Tämä johtui ensi sijassa siitä, että niiden kalalajien, kuten sillin, jotka normaalisti markkinoidaan jalostettuina, saaliit olivat aikaisempaa pienemmät. Edelleen Islanti, Tanska ja Norja huomasivat mahdolliseksi lisätä tuoreen ja jäädytetyn kalan myyntiä muissa Euroopan maissa, mikä oli omiaan kiihdyttämään kalastusta näitä markkinoita varten.

Jäädtytetty kala

Yleistä

Kalan syväjäädtytys laajeni huomattavasti vuonna 1960. Tuotanto niissä 12 eri maassa, jotka ovat pääasiallisia jääkalan tuottajia Euroopassa (kts. taulukko 5), kohosi noin 309.000 tonnir ennätysmäärään (16 % enemmän kuin vuonna 1959). Kuitenkin vuosien 1959 ja 1960 suoranainen vertailu on jonkinverran harhaanjohtavaa, sillä vuonna 1959 jäädtytetyn sillin tuotanto alentui kalateollisuuden lisääntymisen vuoksi ja jäädtytetyn kalan kokonaismäärä oli noin 10 % pienempi kuin vuonna 1958. Huomattavaa lisäystä jääkalan tuotannossa vuonna 1960 ilmoitettiin tapahtuneen Norjassa, Tanskassa, Puolassa, Länsi-Saksassa ja Yhdistetyssä kuningaskunnassa. Ainoastaan Islannissa jäädtytetyn kalan tuotanto laski noin 8 %.

Jäädtytetyt pohjakalafileet ovat pakasteteollisuuden tärkein tuotantoala Euroopassa. Niiden osuus on kaksi viidennestä kokonais tuotannosta. Jäädtytetty silli ja muu perkaamaton kala muodostaa loppuosan tuotannosta, missä molempien osuus on suunnilleen yhtä suuri.

Neuvostoliitossa on jäädetytetty noin kolmas osa saaliista. Kuitenkin ainoastaan pieni osa kalasta joutuu kuluttajalle jääkalan muodossa. Suurin osa toimitetaan säilyke-, savustus-, suolaus- ja kaivauslaitoksiin edelleen jalostettavaksi. Jäädtytysmenetelmien ilmoitetaan kehittyneen hyvin suuresti.

Jäädtytetyt pohjakalan fileet

Huolimatta merkittävästä fileeratun kalapakastetuotannon alenemisesta Islannissa vuoden 1960 aikana, kokonaistuotanto Eu-

roopassa suureni edelleen. Tämä johtui ensisijassa jäädytetyn, rasvattoman kalan fileetutannon lisääntymisestä Yhdistetyssä kuningaskunnassa ja Tanskassa sekä kasvavasta jäädytyslaivojen toiminnasta useassa eri maassa. Länsi-Saksassa fileeratun jääkalan menekin lisääntyminen vuonna 1960 aiheutui kokonaan jäädytyslaivoista.

Jäädytetty silli

Jäädytetyn sillin tuotanto, joka edellisellä vuonna oli alenut huonontuneen markkinatilanteen vuoksi ja lisännyt vastaavasti kalajauhon menekkiä, lisääntyi oleellisesti jälleen vuonna 1960. Norja ja Tanska tuottivat enemmän kuin vuonna 1959. Myös Puolasta ilmoitetaan tuotannon lisääntyneen. Toisaalta taas Islannin tuotanto laski noin 40 % vuonna 1960.

Muu jäädytetty kala

Muut jäädytetyt kalat (pääasiallisesti perkaamaton pohjakala) osoittivat myös määrältään lisääntyneen varsinkin Yhdistetyssä kuningaskunnassa, Islannissa ja Länsi-Saksassa.

Puolivalmistekala

Yleistä

Einestuotteisiin käytettävien kalojen määrät vähenivät jonkun verran vuonna 1960. Tämä johtui suolatun sillin, suolatun sardellin ja kapakalan tuotannon vähentymisestä. Suolatun pohjakalan ja savukalan tuotanto oli suurempi kuin vuonna 1959, mutta ei kuitenkaan tarpeeksi suuri korvataksaan muiden puolivalmisteiden tuotannon alenemisen.

Eräissä maissa, varsinkin Itä-Euroopassa, suolaus on eräs tärkeimmistä säilöntämenetelmistä. Esim. Neuvostoliitossa suolaus on toisella tilalla jäädytyksen jälkeen. Kuten jo mainittiin, osa

jääkalavarastosta jalostetaan siellä edelleen. Ajan mittaan voidaa kuitenkin ^{otaksua/}suolauussäilönnän vähenevän myöskin näissä maissa jäädytysteollisuuden nopean kehittymisen seurauksena.

Suolattu silli ja sardiini

Suolatun sillin tuotanto laski kaikissa maissa Puolaa luuunottamatta (kts. taulukko 6). Väheneminen oli merkittäväntä Norjassa (jossa tuotanto oli 38 % alempi kuin vuonna 1959), Länsi-Saksassa ja Islannissa. Tuotantoa Islannissa ja Norjassa supistettiin, ei ainoastaan pienien sillisaaliiden takia, vaan myöskin siitä syystä, että kalat eivät olleet suolattavaksi kelvollista laatua. Kotimaan markkinoiden suuren suolasillin kysynnän johdosta oli Puolan avomerikalastuslaivastolla Pohjan- ja Itämerellä työtä jatkuvasti ja saalis, joka miltei yksinomaan tulee juuri näille markkinoille, oli huomattavasti suurempi kuin vuonna 1959.

Kapakala

Kapakalan tuotanto Euroopassa oli vuonna 1960 noin 45.000 tonnia eli 7.000 tonnia vähemmän kuin vuonna 1959. Norja on perinteellisesti suurin kapakalan tuottajamaa Euroopassa vastaten noin kolmesta neljäsosasta koko tuotantoa. Lisääntynyt turskasaaliiden käyttö suolaukseen oli pääsyyinä maan kapakalatuotannon alenemiseen 44.000 tonnista vuonna 1959 aina 35.000 tonniin vuonna 1960. Sitävastoin Islannin kapakalatuotanto 9.400 tonnia oli suurempi kuin vuonna 1959.

Suolattu pohjakala

Kaikki suuremmat Euroopan tuottajamaat pystyivät lisäämään suolatun pohjakalan tuotantoaan (kts. taulukko 7). Täten kokonaisuutena nousi 174.000 tonnista vuonna 1959 noin 190.000 tonniin

vuonna 1960. Luoteis-Euroopassa Norja hyvien markkinoiden ja korkeiden hintojen rohkaisemana tuotti noin 17 % enemmän suolattua pohjakalaa kuin vuonna 1959. Islannin tuotanto oli myös jonkinverran suurempi kuin vuonna 1959. Etelä-Euroopan tärkeimmillä suolattun pohjakalan tuottajamailla, Portugalilla, Espanjalla ja Ranskalla oli erikoisen hyvä vuosi, mikä johtui menestyksellisestä turskan kalastuksesta Newfoundlandin matalikoilla ja Labradorin rannikolla. Portugali, joka on suurin tämän alan tuottajamaa, saattoi lisätä tuotantoaan 11 prosentilla.

Kalasäilykkeet

Yleistä

Säilyketeollisuus käytti osapuilleen 400.000 tonnia Euroopan kokonaissaaliista vuonna 1960, siis suunnilleen saman verran kuin vuonna 1959.

Lajeista, joita eurooppalainen säilyketeollisuus käyttää, ovat sillin sukuiset kalat ensi sijalla, Useita muita lajeja säilötään pienemmissä määrin. Tonnikalaa ja sen sukuisia lajeja säilötään paljon vähemmän kuin valtamerentakaisissa maissa, Yhdysvalloissa, Japanissa ja Perussa. Neuvostoliitossa jalostetaan säilykkeiksi poikkeuksellisen suuria määriä eri lajeja. Niiden lajien lisäksi, joita tölkitetään kaikkialla, kuten silliä, sardellia, lohta, tonnikalaa jne., siellä säilötään myös muita kalalajeja, joita harvoin muualla käytetään säilyketeollisuudessa, esim. turskaa, kampelaa ja haukea. Siellä tölkitetään jopa erilaisia sisävesikalaloja. Uusia tuotteita markkinoilla ovat kalakeitot ja kalasoiset.

Neuvostoliiton viisivuotissuunnitelmassa on kalasäilykkeiden valmistusta tehostettu voimakkaasti. Satoja uusia säilyketeh-

taita on perustettu vuosien 1953-59 aikana.

Silli-, sardiini- ja anjovissäilykkeet

Näiden lajien valmiina tuotteina laskettu tuotanto oli osapuulleen 280.000 tonnia eli hiukan yli vuoden 1959 tuotannon. Kehityssuunta ei ollut samanlainen kaikissa maissa. Ranskassa tölkitetyn sardiini- ja sillin tuotanto oli pienempi kuin edellisellä vuonna. Italiassa sardiinisäilykkeiden tuotanto oli myös vähäisempää. Tämän kalaryhmän suurin säilykkeiden tuottaja oli Länsi-Saksa, joka kykeni lisäämään tuotantoaan noin 7.000 tonnilla. Kalasäilykkeiden kokonaistuotanto tässä maassa oli 107.000 tonnia, mistä määrästä suurin osa oli silliä. Portugali oli toisella sijalla noin 65.000 tonnin sardiini- ja anjovissäilykkeiden määrällä (8.000 tonnia enemmän kuin vuonna 1959). Jugoslavia pystyi nostamaan sillisäilykkeiden tuotantoaan 7.500 tonnista vuonna 1959 9.400 tonniin vuonna 1960.

Tonnikala- ja makrillisäilykkeet

Säilötyn tonnikalan tuotanto nousi Italiassa 15.000 tonnista 18.000 tonniin. Ranskassa ja Portugalissa havaitaan vähäisempää lisäystä. Tölkitetyn makrillin tuotanto nousi Hollannissa.

Kalajauho ja -uutteet

Sillinkalastuksen epäonnistuminen ja epävakaat olot kalajauhomarkkinoilla, mikä viimeainittu seikka aiheutui osaksi Perun voimakkaasti laajentuneesta viennistä, johtivat siihen, että kaikki Euroopan tärkeimmät kalajauhon tuottajamaat, Norjaa lukuunottamatta, supistivat tuotantoaan. Euroopan kokonaistuotanto väheni 500.000 tonnista vuonna 1959 475.000 tonniin vuonna 1960 (kts. taulukko 8). Öljyisen kalajauhon tuotannon lasku oli paljon suurempi kuin rasvattoman jauhon. Huolimatta epäonnistuneesta sillin talvikalastuksesta Norja pystyi lisäämään

kalajauhon tuotantoon 168.000 tonniin. Tämä oli mahdollista tehostamalla Pohjanmeren ja Islannin vesien pikkusillin ja villakuoreen kalastusta.

Viimeaikainen kehitys

Useassa Euroopan maassa kalanjalostuslaitosten toimintaa haittasivat pienentyneet kalansaaliit vuoden 1961 alkupuoliskolla. Erikoisesti sillihankinnat muodostuivat vähäisiksi. Tästä oli seurauksena, että jäädytetyn ja suolasillin sekä kalajauhon tuotantoa oli supistettava monessa paikassa.

Eniten kärsi raaka-aineen puutteesta mahdollisesti Norjan teollisuus. Useat kalajauhotehtaat pystyivät toimimaan vain vajaateholla ja toiset saivat sulkea ovensa kokonaan. Jotkut liikkeet alkoivat tuottaa tuoretta silliä ulkomailta, varsinkin Islannista, voidakseen jatkaa toimintaansa. Paitsi kalajauhoa myöskin muita tuotteita, kuten jäädytettyä ja suolattua silliä, tuotettiin vähäisempiä määriä. Toisaalta jäädytetyn ja puolivalmisteisen turskan tuotanto voitiin pitää tyydyttävällä tasolla johtuen suotuisista kalastustuloksista.

Olosuhteet sillinpyynnissä kuvastuivat myös Hollannin ja Länsi-Saksan suolasillin tuotannossa. Lisäksi Hollannissa oli silliä saatavissa tuorekalamarkkinoilla normaalia huomattavasti vähemmän.

Jalostustoiminta Islannissa oli tänä kautena normaalia vähäisempää johtuen pienentyneistä turskan ja sen sukuisten kalojen saaliista. Toisaalta Islannin sillinkalastuksen lisääntyminen vuoden keskivaiheilla teki mahdolliseksi toimittaa lähetyksiä kalajauhotehtaille, ja kuten jo mainittiin, myös vientiä varten Norjaan. Kesäkuun loppuun mennessä ilmoitettiin, että silloin oli suolatun sillin tuotanto jo ylittänyt vuoden 1960 kokonaistuotannon.

III. KAUPPA

Yleistä

Vaikka koko Eurooppaa koskeva tilasto ei ole vielä valmis, näyttää Euroopan maiden välinen samoinkuin myös mannerten välinen kaupan volyyymi laskeneen vuonna 1960. Koska kalajauhon vientihinnat laskivat huomattavasti, alkoivat useat maat lisätä muiden tuotteiden vientiä.

Yhdistetty kuningaskunta oli edelleen muiden Euroopan tuottajamaiden pääasiallisin ostaja vuonna 1960. Sen tuonti suureni kaikista muista Euroopan perinteellisistä tuottajamaista Norjaa ja Hollantia lukuunottamatta (samoin se lisääntyi Euroopan ulkopuolisista hankkijoista Japanista ja Kanadasta). Vaikka tuonti oli määrältään suurempi kuin vuonna 1959, oli se arvoltaan pienempi. Tämä johtui lähinnä kalajauhon halventuneista tuontihinnoista.

Euroopan päävientimaiden, Norjan, Islannin ja Portugalin vienti vuonna 1960 oli volyymiltään pienempi kuin aikaisemmin. Raha-arvoltaan se oli kuitenkin suurempi, koska muiden tuotteiden kuin kalajauhon ja öljyn hinnat olivat korkeammat kuin edellisellä vuonna, oli markkinatilanne suotuisampi.

Hollanti pystyi vuonna 1960 huomattavasti kohottamaan sekä kalatuotteiden vientiä että tuontia.

Tuore, jäädytetty ja jäädytetty kala

Vaikeudet tuoreen ja jäädytetyn kalan pitkäaikaisessa varastoinnissa laadun huonontumatta rajoittavat näiden tuotteiden kauppaa. Kuitenkin Tanska kykeni huomattavasti lisäämään jäihin pakatun kalan vientiä Yhdistettyyn kuningaskuntaan vuonna 1960. Islantilaisien kalastusalusten omistajien vapaaehtoinen kieltäytyminen jäädytetyn kalan toimittamisesta Yhdistettyyn kuningaskuntaan ennen kalastusrajakiistan

selvittämistä ei sanottavasti vaikuttanut Islannin vientikauppaan. Lu-
kuisat islantilaiset troolarit onnistuivat saamaan kohtalaisen hyviä
hintoja tuoreesta kalasta Länsi-Saksan satamissa.

Norjan tuoreen sillin vienti laski noin 25 %. Muun tuoreen kalar
ja fileen vienti, 29.000 tonnia, pysytteli edellisen vuoden tasolla.

Tärkeä edellytys syväjäädetytyn kalan kaupalle on nk. kylmäket-
jun olemassaolo sekä vienti- että tuontimaissa. Tähän ketjuun kuuluvat
kylmävarastointimahdollisuudet, jäädytysvaunukuljetukset ja pakaste-
kaapit, jotka yhdistävät tuottajat kuluttajiin. OEEC:n (nykyisin OECD)
ilmoituksen mukaan parhaiten kehitetty kylmäketju Euroopassa tavataan
Ruotsissa, Norjassa, Yhdistetyssä kuningaskunnassa ja Hollannissa. Yh-
dessä Islannin ja Tanskan kanssa nämä maat tuottavat suurimman osan
jääkalasta.

Islannin jääkalan vienti Neuvostoliittoon ja muihin Itä-Euroo-
panmaihin (sekä Yhdysvaltoihin) väheni vuonna 1960 noin 10.000 tonnilla
vuoden 1959 tasolta. Tämä väheneminen korvaantui jossain määrin suuren-
tuneella viennillä Yhdistyettyyn kuningaskuntaan, Ranskaan ja Alanko-
maihin.

Tanskan ulkomaankauppamarkkinat kalatuotteiden, erikoisesti pa-
kastetun fileen kaupan osalta olivat varsin suotuisat vuonna 1960. Yh-
distetty kuningaskunta, Länsi-Saksa ja Ruotsi olivat parhaat asiakkaat
kuten aikaisempinakin vuosina. Sitävastoin myynti Yhdysvaltoihin väheni
huomattavasti erikoisesti sateenkaariraudun ja pakastefileen osalta.

Norjan pakastettujen fileiden vienti nousi vuonna 1960 yli 20
prosentilla. Jäädytetyn sillin vienti oli noin 40.000 tonnia eli hieman
alhaisempi kuin vuonna 1959.

Yhdistetty kuningaskunta, joka on jäädytetyn kalan tärkein osta-
jamaa Euroopassa, lisäsi hankintojaan noin 30 prosentilla vuonna 1960.

Myös Italian tuonti oli aikaisempaa huomattavasti suurempi, erikoisesti merentakaisista maista, mm. Japanista, joka toimitti yli 30.000 tonnia jäädytettyä tonnikalaa Italian satamiin (kala oli peräisin Etelä-Atlantilla toimivista kalastusaluksista).

Puolivalmistekala

Suolattu pohjakala

Etelä-Euroopassa oli suolatusta pohjakalasta suuri kysyntä vuonna 1960. Kaupankäynnin vilkkautta edistivät Luoteis-Atlantin kalastuksen hyvät tulokset. Portugalissa rajahinnat olivat estämässä kotimaan tuotantoa ja suuria määriä oli tuotava ulkoa. Espanja, joka tavallisesti on suuri kuluttaja, vapautti suolatun turskan tuonnin. Ensimmäistä kertaa tämä maa kykeni viemään huomattavia määriä, pääasiallisesti naapurimaahan Portugaliin sekä Puerto Ricoon. Espanjan tuonti Luoteis-Euroopasta laski edellisen vuoden tasosta. Tuonti Kanadasta pysyi suunnilleen ennallaan. Italia esiintyi jatkuvasti suolatun turskan tuontimaana, vaikka ulkoa ostettiin 4.000 tonnia vähemmän kuin vuonna 1950. Tanska, Länsi-Saksa, Islanti, Norja, Ranska (ja Kanada), jotka ovat suolatun turskan pääasiallisia vientimaita, kilpailivat Italian suurista markkinoista.

Suolattu silli

Suolatun sillin kauppa vuonna 1960 oli lamassa kaikkien tärkeimpien tuottajamaiden pienentyneen tuotannon takia. Islanti, jonka piti tehdyn kauppasopimuksen perusteella toimittaa suuria määriä suolasilliä Neuvostoliittoon ja muihin Itä-Euroopan maihin, ei pystynyt täyttämään velvoituksiaan. Sen vienti näihin maihin oli 8.300 tonnia (eli 30 %) pienempi. Norjan vienti laski myös. Kuitenkin Neuvostoliitto ja Ruotsi yhteensä ostivat tätä tuotetta Norjasta 24.000 tonnia.

Kapakala

Perinteellisesti Euroopan kapakalan viennin pääosa menee Länsi-Afrikaan, varsinkin Nigeriaan. Vuonna 1960 tämän maan tuonti oli 30.000 tonnia Norjasta ja Islannista. Italia, joka myös on tärkeä kapakalan markkina-alue, osti noin 8.000 tonnia Norjasta.

Kalasäilykkeet

Kalasäilykkeiden kauppa väheni huomattavasti vuonna 1960, vaikka niiden viennin arvo oli jonkunverran suurempi kuin edellisenä vuonna. Kuten tavallisesti, Yhdistetty kuningaskunta, Ranska, Italia ja Länsi-Saksa toimittivat markkinoille kolmeneljäsosaa koko Euroopan tuottamista kalasäilykkeistä. Yhdistetyn kuningaskunnan tuonti oli pienempi kuin vuonna 1959. Säilykkelohen toimitukset varsinkin Kanadasta vähenivät voimakkaasti. Yhdistetyn kuningaskunnan hankkijoista ainoastaan Portugali pystyi lisäämään sardiinisäilykkeiden vientiä. Vaikka Yhdistetyn kuningaskunnan tuonnin volyymin lasku oli huomattava, pysyttelivät hinnat korkealla kuvastaen suotuisaa kysyntää.

Italiassa kalasäilykkeiden tuonti pysytteli suunnilleen vuoden 1959 tasolla ollen noin 28.000 tonnia. Tämä käsitti pääasiassa sardiinia, anjovista ja lohta valtamerentakaisilta hankkijoilta. Italian kasvaneen tonnikalateollisuuden vuoksi, mikä käyttää raaka-aineenaan sekä tuoretta että jäädytettyä tuontikalaa, jotkut ulkolaiset tuottajat ovat menettämässä tärkeät markkinansa tässä maassa.

Puola, joka tavallisesti on suuri kalasäilykkeiden kuluttaja, lisäsi vuonna 1960 huomattavasti omaa tuotantoaan ollen näinollen vähemmän riippuvainen tuonnista kotimaisessa kysynnässään.

Kalasäilykkeiden johtavat vientimaat kärsivät menetyksiä perinteellisten ostajien vähentäessä hankintojaan. Lisäksi Islannin ja Nor-

jan tapauksissa vähentyneestä kaupasta aiheutui vientituotteiden, esim. sillisäilykkeiden tuotannon alenemista. Toisaalta myös Portugalin vienti väheni huolimatta suuresta tuotannosta. Sardiinisäilykkeiden vienti laski vuoden 1959 tasolta. Hinnat olivat suhteellisen korkeat. Ostajat olivat tärkeysjärjestyksessä: Länsi-Saksa, Yhdistetty kuningaskunta ja Italia. Anjoviksen vienti laski sekä määrältään että arvoltaan.

Islanti kykeni pysyttämään kalasäilykkeiden viennin entisellään Tshekkoslovakiaan sekä lisäämään toimituksiaan Tanskaan ja Suomeen. Kuitenkin sen vienti Yhdistettyyn kuningaskuntaan ja Yhdysvaltoihin laski vuoden 1959 tasolta.

Kalajauho ja -uutteet

Huolimatta sekavista markkinoista maapallon kalajauhokaupassa vuonna 1960, ei Euroopan sisäinen kauppa muuttunut kovinkaan paljon tavallisesta tasostaan (kts. taulukko 9). Kuitenkin valtamerentakaiset toimitukset eurooppalaisille ostajille lisääntyivät huomattavasti ja kokonaistuonti oli huomattavasti yli 50 % vuoden 1959 määrää suurempi kohoten ennätyslukuun 714.000 tonnia vuonna 1960.

Tästä kriisistä kärsivät pääasiassa vientimaat Norja, Islanti ja Tanska. Vaikka Norja ja Islanti kykenivät lisäämään vientilukujaan, vaikuttivat alentuneet hinnat vakavasti tuottoon. Islannissa kalajauhoteollisuus kärsi suuresti kansainvälisten hintojen putoamisesta. Teollisuus kartutti varastojaan siinä toivossa, että markkinatilanne muuttuisi. Kun markkinat eivät elpyneet niin nopeasti kuin odotettiin, alkoivat tuotot vähentyä ja teollisuuden oli myytävä tuotteensa huomattavalla tappiolla. Menetykset arvioidusta tuotosta vuonna 1960 oli noin 7 milj. dollaria (USA). **Avustaakseen** ahtaalle joutunutta teollisuutta Islannin hallitus päätti maksaa alusten vakuutusmaksut, alentaa

lainojen korkoa ja antaa valtuuksia lisälainojen myöntämiseen.

Valtamerentakaisten tuottajien voimakkaan hintakilpailun takia Tanska supisti omaa tuotantoaan. Seurauksena oli, että vienti las-
ki 59.000 tonnista vuonna 1959 noin 32.000 tonniin vuonna 1960.

Kalajauhon tuontia harjoittivat vuonna 1960 pääasiassa Länsi-Saksa, Yhdistetty kuningaskunta ja Hollanti. Yhteensä ne ostivat ulkomailta lähes 500.000 tonnia eli määrän, joka vastaa kaikkien Euroopan maiden kokonaistuotantoa.

Toissijaiset kalajauhon tuontimaat Belgia, Italia ja Sveitsi käyttivät myös hyväkseen maailmanmarkkinoiden halpoja hintoja ostamalla paljon suurempia määriä kuin vuonna 1959.

Vakauttaakseen tilanteen kalajauhomarkkinoilla tärkeimpien tuottajamaiden tuottajat, Islanti ja Norja mukaanluettuina, perustivat vuoden 1960 lopulla kalajauhon viejien järjestön.

Viimeaikainen kehitys

Kalan ja kalatuotteiden kokonaismäärät Euroopan sisäisessä kaupassa vuoden 1961 ensimmäisellä vuosipuoliskolla eivät muuttuneet oleellisesti edelliseen vuoteen verrattuna. Norjan viennin väheneminen korvaantui suuremmilla toimituksilla Islannista ja Tanskasta. Tärkeimmistä kuluttajamaista Yhdistetty kuningaskunta osti suunnilleen yhtä paljon ulkomailta kuin aikaisemmin, jotavastoin Länsi-Saksan, Ranskan ja Italian tuonti oli jonkunverran suurempi.

Tunnusomaista Islannin kaupalle Itä-Euroopan maiden kanssa oli, että jääkalan toimitukset vähenivät ja suolasillin vienti lisääntyi. Islanti teki myös sopimuksia huomattavien suolasillierien toimittamisesta näihin maihin vastaisuudessa samoinkuin Ruotsiin, Suomeen ja Länsi-Saksaan.

Jääkalan viennin väheneminen itään korvaantui vain osittain

lisääntyneillä toimituksilla Yhdistettyyn kuningaskuntaan ja Yhdysvaltoihin. Kalajauhon vienti Yhdistettyyn kuningaskuntaan, Tanskaan, Länsi-Saksaan ja Irlantiin oli suhteellisen suurta.

Muutamina vuoden 1961 alkukuukausina oli Tanskan vienti erikoisesti jäädytetyn kalan ja fileen osalta noin 30 % suurempi kuin edellisenä vuonna. On mahdollista, että tämä suotuisa suuntaus jatkuu koko loppuvuoden. Tuoreen ja jäädytetyn kalan suoranaiset myynnit tanskalaisista aluksista ulkomaiden satamissa olivat huomattavan runsaat. Samoin oli saksalaisten tuonnin laita Yhdistetyn kuningaskunnan satamiin. Islantilaisien ja ruotsalaisten alusten suora myynti tapahtui suurimmaksi osaksi Länsi-Saksan satamissa.

IV. KALASTUSPOLITIIKKA

Yleistä

Kuten jo mainittiin, Euroopan saalis erikoisesti niissä maissa, joissa on kehittynyt teollisuus, on kasvanut suhteellisen hitaasti muuhun maailmaan verrattuna viime vuosina huolimatta lisätyistä pääomasi-joituksista teollisuuteen, kalastustoiminnan laajentamisesta etäisille alueille ja yleensä tehostetusta kalastustoiminnasta. Kehitysmaissa kalastuskysymykset ovat erilaiset. Tavallisesti näissä maissa teollisuus kärsii pääomien, luottojen ja johtamistaidon puutetta. Heikko markkinaorganisatio ja kasvava kilpailu ulkomaiden taholta ovat ahdistamassa kalataloutta monessa Euroopan maassa. Nämä taloudelliset vaikeudet ovat johtaneet erikoisavustusten ja suojatoimenpiteiden tarpeeseen.

Kolmannessa ryhmässä maita kalatalous, kuten muukin talous, on

järjestetty keskitetyn ohjelman mukaan . Näissä maissa on tavallisesti ensisijaisena päämääränä ravintotuotannon lisääminen tiettyyn tavoitemäärään saakka ja eräissä tapauksissa peräti omavaraisuuteen saakka.

Vaikka yleispolitiikka saattaa vaihdella eri maissa riippuen tarpeista ja päämääristä, yritetään kuitenkin miltei kaikkialla keskitetysti parantaa olosuhteita järkipäisemmän organisation saamiseksi ajan mittaan teollisuuden alalle. Lyhyen ajan puitteissa yritetään luonnollisesti vaikeuksia, kuten huonoja saaliita tai luotonsaantimahdollisuuksia, hallita erilaisilla säädöksillä. Useimmiten nämä ratkaistaan vientipalkkioita lisäämällä tai laina-avustusten muodossa. Viime vuosina on pyritty saamaan kilpailu eri maiden kesken tasapuolisemmaksi ja politiikka yhtenäisemmäksi neuvottelamalla multilateralisella pohjalla tarkoituksena vähentää kauppatestejä ja rationalisoida tukitoimenpiteitä, Järjestöt, jotka ovat toimineet näiden neuvottelujen forumina, ovat mm. GATT, OEEC (nyt OECD), EEC ja EFTA.

Yritykset tuotannon lisäämiseksi ja markkinoinnin tehostamiseksi

Korvatakseen vähentyneet saaliit perinteellisiltä kalastusalueilta, useiden Euroopan maiden hallitukset koettavat edistää kalastustoimintaa etäämmillä vesillä Tämä tapahtuu toimenpiteillä, jotka on suunniteltu edistämään kalastuksen nykyaikaistamista (rakentamalla suurempia kalastusalueita ja hylkäämällä vanha kalusto) sekä markkinointia. Esimerkiksi Yhdistetyssä kuningaskunnassa on hiilikäyttöisten aluksien tuen supistaminen (supistus on ollut voimassa vuonna 1960 jo toista vuotta) on ollut eräs menetelmä, joka on erikoisesti valittu tämän päämäärän saavuttamista silmälläpitäen. Samanlaisia yrityksiä on tehty myös mm. Norjassa ja Portugalissa, vaikkakin keinot ovat jossain määrin vaihdelleet.

Lisääntyneet sijoitukset perävetoisiin ja jäädytysstrucclareihin tehdaslaivoihin ja emälaivalaivueisiin sellaisissa maissa, kuten Neuvostoliitossa, Puolassa, Länsi-Saksassa, Yhdistetyssä kuningaskunnassa ja äskettäin myös Norjassa ja Espanjassa kuvastavat uutta mielenkiintoa kalastusmahdollisuuksiin laajemmilla alueilla ja kauempana kotisatamista.

Markkinoinnin alalla Länsi-Saksa on ottanut aloitteen käsiinsä tasoittamalla hankintoja ja vakavoittamalla hintoja keskittäen troolarilaivaston valvontaa. Euroopan tuotantoelin (European Productivity Agency) tutkii parhaillaan muutamien jäsentensä kanssa jäädytetyn kalan levikkiä ja on tehnyt koelähetyksiä valituille markkinoille.

Samalla kun kalastuslaivastoa on uudenaikaistettu ja yhä tarkempaa huomiota on kohdistettu markkinointiin ja levikkiin, on myös yhä enenevässä määrässä kiinnitetty huomiota perustutkimukseen ja koekalastukseen kalastuksen tuotantokyvyn lisäämiseksi. Esimerkiksi Ranska on tehnyt merikalastuksen kehittämissuunnitelman ja myöntänyt määrärahan uusien kalastusmatalikkojen etsimistä varten samoinkuin uusien kalastusteknillisten varusteiden kokeilemiseksi. Belgia tukee tutkimustyötä tavoitteena välineiden parantaminen. Norja, huomattuaan perinteellisten kalastusmatalikkojen tuoton vähenemisen, suunnittelee biologisen ja teknillisen tutkimuksen lisäämistä tärkeimmillä kalatalouden aloilla. Hollanti on ratkaissut tämän kysymyksen perustamalla nk. tuotantokeskuksen (Productivity Center). Tutkimus- ja koekalastus on useassa maassa tuottanut erilaisia tuloksia. Lupaavimpien tutkimusten joukosta voidaan mainita Länsi-Saksan tutkimusmatkat Luoteis-Atlantille.

Toimenpiteet kaupallisten esteiden vähentämiseksi

Vuonna 1960 OEEC julkaisi raportin kalastuspoliittisen työvaliokuntansa toiminnasta jäsenmaissaan. Tässä suositeltiin läheisempää yhteistoimintaa ja toimenpiteitä, joiden päämääränä tulisi olla kustannusten ja kaupallisten esteiden vähentäminen sekä maihintuonnin ja markkinoinnin helpottaminen, mihin liittyy kylmäketjun laajentaminen.

OEEC:n suositukset, erikoisesti ne, jotka viittaavat kalastuksen tuotantokyvyn lisäämiseen, näyttävät jo saaneen konkreettisia tuloksia. Suurin osa tullien ja kalatuotekiintiöiden muutoksista, jotka ovat tulleet voimaan vuodesta 1959 lähtien, on tulosta Rooman sopimuksen velvoituksista ja Tukholman kokouksesta.

Täten yksi 10 prosentin tariffialennus astui voimaan EEC-maissa 1 päivänä tammikuuta 1959 ja toinen samanlainen 1 päivänä heinäkuuta 1960. Samoin ajankohtina nostettiin vastaavasti kiintiöitä 33 1/3 ja 30 prosentilla. EFTA-maissa astui voimaan määrätyn poikkeuksin 20 prosentin tariffialennus eräille kalatuotteille 1 päivänä heinäkuuta 1960. Kuitenkin kalajauhoteollisuuden suhteen tehtiin eräitä poikkeuksia. Kun on esim. kysymyksessä jäädytetyn kalan vienti Skandinavian maista Yhdistettyyn kuningaskuntaan, olisi sovellettava erikoisohjeita ja etuisuuksia, jos vuotuisen saaliin määrä osoittautuisi erityisen suureksi. Myös GATT-sopimusten ja myönnytysten tuloksena on syntynyt tariffien ja kiintiöiden muutoksia toisten Euroopan maiden ja muun maailman kanssa samoinkuin kauppasopimusten vapautumisia tiettyjen kalatuotteiden suhteen. Näin on ollut asianlaita esim. Ranskassa, Yhdistetyssä kuningaskunnassa, Turkissa ja Tanskassa.

Uusia avustusmuotoja ja suojaavia toimenpiteitä

Epäonnistuneen sillin talvikalastuksen ja Lofotein huonon turskasaaliin jälkeen vuonna 1960 myönsi Norja lisämäärärahoja tukeakseen näitä kahta kalastusta. Samanlaisia toimenpiteitä tarvittiin Islannissa, missä alusten omistajat ja kalajauhoteollisuus velkaantuivat suuresti johtuen huonoista kalansaaliista ja vakavasta sillijauhon hinnanlaskusta maailman markkinoilla. Yhdistetyssä kuningaskunnassa tutkimuskomitea suositteli vuoden 1961 alussa, että olisi laajennettava toimintatukea kaukopyyntiin osallistuvalla laivastolle ja esitys tästä tehtiin parlamentille 21 päivänä tammikuuta 1961. Tämä aset^{us} antaa myöskin viranomaisille (White Fish Authority) valtuudet jatkaa lainojen myöntämistä kalastusalustan uusimiseen ja kalanjalostuslaitoksien rakentamiseen. Italian hallitus on myöntänyt laivanrakennusavustuksia ja erikoisia helpotuksia kalastusalusten omistajille tukeakseen laivaston uudenaikaistamista. Lisämäärärahoja kalastajien laina-avustusta varten myönnettiin äskettäin.

Muutam^{at} Euroopan maat pitivät tarpeellisena lisätä kauppajoit^{uksia} suojatakseen alkuvaikeuksissa kamppailevia kalastuslaitoksia tai tehdäkseen kannattavammaksi ulkomaisen kauppansa. Esimerkiksi Kreikka määräsi tullin miltei kaikille jalostetuille kalatuotteille. Äskettäin Belgia asetti tuontitulleja kalajauh^{olle} suojatakseen omaa teollisuuttaan ulkopuoliselta kilpailulta.

Kalatalouden kehittämissuunnitelmat

Irlannin uusi taloudellisen kehittämisen viisivuotishjelma on jo nyt tuottanut konkreettisia tuloksia. Kalastuksen tuotanto on lisääntynyt vuonna 1960 15 prosentilla vuoteen 1959 verrattuna. Lisäksi suunnitelmia kokeneiden kalastajien kouluttamiseksi kalastusalus-

ten päälliköiksi ja uusien kalastajien värväämiseksi on asteettain laajennettu ja kalastusaluksia on koneellistettu. Useat kalanjalostuslaitokset ovat lisänneet tuotantoaan ja nykyaikaistaneet tehtaitaan. Myös uusia tuotantomenetelmiä, kuten nopeata jäädytyskuivausta on kokeiltu.

Puolassa ylitettiin viisivuotissuunnitelman tavoite 12.000 tonnilla vuonna 1960. Toisena viisivuotissuunnitelman tavoitteena on 270.000 tonnin tuotanto vuonna 1965, mikä merkitsee noin 100.000 tonnin lisäystä nykyiseen tuotantoon verrattuna. Saavuttaakseen tämän päämäärän Puola aikoo laajentaa avomerikalastustoimintansa ulottumaan Pohjois- ja Keski-Atlantin matalikoille ja rakentaa noin kaksikymmentä tehdas- ja jäädytystroolaria. Voimaperäinen kalastuslaivojen päälliköiden koulutus on jo aloitettu.

Seitsenvuotissuunnitelmassa toisen vuoden lopulla (vuonna 1960) oli Neuvostoliitto jo sivuuttanut suunnitellut tavoitteet, jotka oli asetettu kalastussektorille. Koneistaminen on kuitenkin jäänyt jälkeen joiltakin osin. Tulevaisuudessa tullaan kiinnittämään lisättyä huomiota kehityksen tähän puoleen.

Kalastusrajoitukset

Toisen YK:n merilakikonferenssin epäonnistuminen huhtikuussa vuonna 1960, jolloin pyrittiin pääsemään sopimukseen kalastusrajoitusten laajuudesta, johti kalastusrajoitusten laajentamiseen useissa maissa. Eräissä tapauksissa nämä rajoitukset ovat olleet unilateraalisia, mutta yleensä ne on tehty bilateraalisten sopimusten pohjalla, joista muutamat on laadittu siten, että kalastusoikeutta voidaan jatkaa tietyiksi vuosiksi ja asettaa sille uusia rajoituksia. Esimerkkinä tästä ovat sopimukset, joita on tehty toisaalta Yhdistetyn kuningas

kunnan, toisaalta Islannin ja Norjan kanssa. Ruotsi ja Neuvostoliitto neuvottelevat parhaillaan samanlaisten oikeuksien saamiseksi Norjan kalastusalue rajojen sisäpuolella.

Multilateraaliset neuvottelut

Se monien probleemien olennaisesti kansainvälinen luonne, joilla on ratkaiseva merkitys kansalliseen kalastuspolitiikkaan, kuvastuu lisääntyneestä mielenkiinnosta, jota alueelliset kalastustoimikunnat ja -neuvostot ovat osoittaneet kalastuskysymyksiä kohtaan Tyynellä valtamerellä, Pohjois-Atlantilla, Pohjanmerellä, Välimerellä ja muilla vesialueilla. Viimeaikaisen kehityksen tuloksena Euroopassa on perustettu Euroopan sisävesikalastuksen neuvoa antava komissio, jonka ensimmäinen istunto oli Irlannissa huhtikuussa 1960. Komission päämääränä ja tarkoituksena on, kuten kokouksessa hahmoteltiin, edistää sisävesikalastuksen kehittämistä ja neuvoa jäsenhallituksia sekä FAO:ta sisävesikalastusta koskevissa asioissa.

Taulukko 1 - Maapallon kalansaalis mantereittain 1954-58,
1959, 1960

	1954 - 58 keskimäärin	1959	1960
	(miljeonia tonneja)		
Afrika	1.82	2.10	2.23
Pohj.Amerikka	4.04	4.27	4.05
Etelä-Amerikka	1.02	2.91	4.32
Aasia	12.37	15.38	16.06
Eurooppa	7.75	8.06	7.89
Oseania	0.11	0.12	0.13
Neuvostoliitto	2.51	2.76	3.05
Koko maapallon tulos	29.62	35.60	37.73

Taulukko 2 - Maapallon kalantuotanto ja tuotanto Euroopassa
1938, 1947-1960

Vuosi	Koko maapallon tulos	E u r o o p p a	
		(miljoonia tonneja)	(prosentissa maa- pallon tuotannosta)
1938	20.50	5.59	27.3
1947	17.94	5.67	31.6
1948	19.09	6.12	32.1
1949	19.41	6.00	30.9
1950	20.23	6.07	30.0
1951	22.75	6.88	30.2
1952	24.52	6.97	28.4
1953	25.24	7.07	28.0
1954	27.01	7.56	28.0
1955	28.31	7.69	27.2
1956	29.83	8.14	27.3
1957	30.81	7.74	25.1
1958	32.13	7.61	23.7
1959	35.60	8.06	22.6
1960	37.73	7.89	20.9

Taulukko 3 - Euroopan saalis lajiryhmittäin 1958 - 1960

Lajiryhmä	1958	1959	1960
	(miljoonia tonneja)		
Makeanveden kalat	0.14	0.15	0.15
Lohet, taimenet, kuoreet yms.	0.11	0.10	0.12
Kampelat, pallaskampelat, kielikampelat yms.	0.20	0.22	0.24
Turskat, kummeliturskat, koljat yms.	2.79	2.72	2.77
Sillit, sardiinit, sardellit yms.	2.31	2.53	2.34
Tonnikalt, boniitit, makrillit yms.	0.24	0.24	0.26
Mullot, meriahvenet yms.	0.69	0.71	0.66
Hait, rauskut yms.	0.11	0.21	0.19
Lajittelemattomat ja määrittämättömät kalat	0.57	0.69	0.59
Äyriäiset	0.12	0.14	0.13
Nilviäiset	0.25	0.29	0.37
Muut merieläimet ja -kasvit	0.08	0.06	0.07
Tulos	7.61	8.06	7.89

Taulukko 4 - Kalantuotanto Euroopassa maittain, sekä
Neuvostoliitossa 1958-60

M a a	1958	1959	1960
	(tuhansia tonneja)		
Norja	1,438.8	1,663.9	1,598.9
Espanja (Ceuta ja Melilla ml.)	844.9	842.8	935.5
Yhdistetty kuningaskunta	999.0	988.9	923.8
Tanska (Färsaaret ml.)	704.8	760.9	689.6
Länsi-Saksa	743.1	768.0	674.0
Ranska (Algeria ml.)	519.7	578.3	596.3
Islanti	580.4	640.8	592.8
Portugali	455.5	427.8	475.1
Hollanti	313.8	319.6	314.7
Ruotsi	238.0	267.9	254.3
Italia	209.3	213.3	212.2
Puola	145.1	162.2	183.9
Itä-Saksa	93.2	105.6	110.0 (e)
Kreikka	80.0	82.0	82.0 (e)
Suomi	61.5	67.4	66.0
Belgia	64.3	57.5	63.7
Irlanti	37.5	38.6	42.8
Jugoslavia	31.4	29.4	30.9
Unkari	13.0	14.4	14.9
Muut maat	37.6	30.7	28.6
Euroopan tulos	7,610.0	8,060.0	7,890.0
Neuvostoliitto	2,620.0	2,760.0	3,050.0

(e) Arvioitu

Taulukko 5 - Jäädetytyn kalen tuctantc (valitut maat Euroopasta) 1958-1960

M a a	Kalafilleet			Silli			Sekalaiset kalatuct- teet			T u l o s		
	1958	1959	1960	1958	1959	1960	1958	1959	1960	1958	1959	1960
Belgia	2.0	2.5	4.0	4.0	4.0	4.0	2.0	4.0	3.5	8.0	10.5	11.5
Tanska	15.3	15.7	18.5	5.0	4.0	8.2	3.2	5.2	4.0	23.5	24.9	30.7
Färsaaret	0.5	0.6	1.2	...	...	...	...	...	...	0.5	0.6	1.2
Suomi	...	0.2	0.2	...	...	...	...	...	...	...	0.2	0.2
Länsi-Saksa	12.0	12.0	13.3	...	∅	0.1	2.9	2.7	3.8	14.9	14.7	17.2
Islanti	74.9	67.9	58.8	15.9	14.7	8.8	2.1	3.9	11.6	92.9	86.5	79.2
Irlanti	...	0.2	0.2	...	∅	0.1	...	0.1	0.1	...	0.3	0.4
Italia	...	...	...	...	...	...	...	...	1.9	...	...	1.9
Hollanti	5.0	5.0	1/5.0	...	...	...	...	...	...	5.0	5.0	5.0
Norja	23.6	26.1	26.1	39.0	19.3	45.4	14.1	14.9	14.9	76.7	60.3	86.4
Puola	2.2	1.4	1.1	...	...	...	2/16.5	2/17.5	2/20.2	18.7	18.9	21.3
Yhdist.Kuningas- kunta	35.8	36.4	44.3	12.6	...	...	7.6	7.4	9.4	56.0	43.8	53.7
Tulos	171.3	168.0	172.7	76.5	42.0	66.6	48.4	55.7	69.4	296.2	265.7	308.7

1/ Arvioitu

2/ Silli mukaanlaskettuna

Taulukko 6 - Suolatun sillin, sardiinin ja niihin liittyvien lajien tuotanto 1958-1960 (valitut Euroopan maat)

M a a	1958	1959	1960
	(tuhansia tonneja)		
Belgia	9.0	9.0	9.0
Tanska	1.0	1.6	1.3
Färsaaret	12.0	9.5	7.8
Suomi	4.0	4.0	4.0
Ranska	26.1	16.4	16.2
Länsi-Saksa	47.7	50.9	38.8
Islanti	35.6	33.8	25.7
Irlanti	1.5	2.9	2.4
Hollanti	49.3	41.4	39.4
Norja	62.3	62.0	40.0
Puola	43.1	54.6	56.0
Ruotsi	4.8	9.0	4.1
Yhdistetty kuningaskunta	4.2	3.2	2.9
Tulos Euroopassa	302.6	298.3	247.6

Taulukko 7 - Suolatun puolivalmistekalan tuotanto 1958-1960

(Valitut maat Euroopassa)

Tuhansina tonneina (kuivapaino)

M a a	1958	1959	1960
Belgia	0.3 ^{1/}	0.5	0.2
Tanska	0.6	0.3	0.3
Färsaaret	19.9	15.2	17.5
Ranska	38.6	35.1	36.3
Länsi-Saksa	4.1	2.0	3.6
Islanti	21.0	18.7	19.1
Norja	30.1	29.9	35.0
Portugali	41.8	38.8	43.2
Espanja	24.0	33.3 ^{1/}	35.0 ^{1/}
Ruotsi	0.1	0.1	0.1
Tulos	180.5	173.9	190.3

^{1/} Arvioitu

Taulukko 8 - Kalajauhon ja -uutteen tuotanto 1958-1960

(Valitut maat Euroopassa)

M a a	1958	1959	1960
	(tuhansia tonneja)		
Belgia	6.0	6.0	4.5
Tanska	65.6	70.8	50.6
Färsaaret	0.6	0.6	0.8
Suomi	0.6	0.8	...
Ranska	10.1	11.9	15.1
Länsi-Saksa	76.6	91.6	82.9
Islanti	44.0	69.4	54.6
Italia	...	0.5	...
Irlanti	0.2	0.7	0.2
Hollanti	9.6	15.7	7.7
Norja	117.9	133.9	168.2
Puola	1.5	2.9	3.3
Portugali	4.0	5.7	<u>1/6.0</u>
Ruotsi	6.4	7.9	<u>1/5.0</u>
Yhdistetty kuningaskunta	78.2	79.2	76.2
Euroopan tulos,	421.3	497.6	475.1
josta			
rasvatonta kalajauhoa	131.7	137.1	133.9
rasvapitoista kalajauhoa	289.6	360.5	341.2

1/ Arvioitu

Taulukko 9 - Kalajauhon ja kalauutteen vienti ja tuonti

1959-1960

(valitut maat Euroopassa)

M a a	V i e n t i			T u o n t i		
	1958	1959	1/1960	1958	1959	1/1960
				(tuhansina tonneina)		
Belgia	1.9	2.9	2.0	28.2	29.9	48.0
Tanska ja Färsaaret	53.5	58.8	31.8	10.8	13.4	18.8
Suomi	-	-	-	3.4	3.5	6.5
Ranska	-	-	-	42.2	39.8	34.0
Länsi-Saksa	7.6	7.2	1.6	124.3	150.6	192.0
Itä-Saksa	-	-	-	...	...	40.0
Irlanti	-	-	-	2.5	2.9	3.0
Islanti	54.5	43.7	54.3	-	-	-
Italia	-	-	-	14.4	13.3	30.6
Hollanti	6.1	8.4	2.0	84.4	100.6	134.0
Norja	106.9	89.2	108.0	-	-	-
Portugali	1.4	0.5	1.0	-	-	-
Ruotsi	1.7	1.1	1.0	11.5	18.7	17.5
Sveitsi	-	-	-	13.2	15.4	22.0
Yhdist.kuningaskunta	-	-	-	115.2	149.5	168.0
Tulos	233.6	211.0	201.7	450.1	537.6	714.4

1/ Arvioitu